

## Magyar neveléstörténeti kronológia különös tekintettel Erdélyre

(3. rész)

Kelkezés (év, periódus)	Dokumentum, esemény, személyiség	Tartalma, hatása, jelentősége	Megjegyzés
1869	A magyar kormány statisztikai összeírása az erdélyi népiskoláról  Megjelenik a XXXVIII. törvény alapján készített első állami népiskolai terv	Összesen 2654 népiskola, melyből: – magyar: 866 – román: 1436 – német: 273 – vegyes: 79	A 113.000 magyar iskolaköteles gyermekből az összeírás szerint 47.000 (41,59%) látogatta az iskolát.
1869	Szamosújváron görög katolikus tanítóképző kezd meg működését, román és magyar tagozattal.		A helyi kutatások nem igazolták a magyar tagozat működését.

<b>1870</b>	Temesváron megnyílt az állami reáliskola. A népiskolai tanítók első országos gyűlése (Pest).		
<b>1871</b>	Megnyílt Déva és Székelyudvarhely állami reáliskolája.		
<b>1872</b>	Közzéteszik a 19. sz. törvényt.	Elrendelte a kolozsvári egyetem megszervezését. Ezzel egyidejűleg megszünt az addig itt levő állami jogakadémia és az orvosi-sebészeti intézet.	Az egyetemet az erdélyi hatalomváltás után (1918) Szegedre telepítették át.
<b>1870–1873</b>	A XXXVIII. törvény-cikk VII. fejezetének 81. paragrafusa előírásainak megfelelően állami tanítóképzők nyílnak Erdélyben.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– 1870: – Kolozsvár – leány</li> <li>– Máramarossziget – fiú</li> <li>– Székelykeresztúr – fiú</li> <li>– Zilah – fiú</li> <li>– Déva – fiú</li> <li>– 1871: – Kolozsvár – fiú</li> <li>– 1873: – Arad – fiú</li> </ul> A képzés időtartama 1884-ig  Kolozsvár: „gyermekkertésznő”-képző kezdi meg működését.	A székelykeresztúri képezde első igazgatója Gyertyánffy István volt, akit később (1873) a budapesti „központi képezde” igazgatójává neveztek ki, ahol létrehozta az európai hírű „Pedagógium”-ot. Gyertyánffyt a modern magyar tanítóképzés úttörőjeként tartja számon a neveléstörténet.  A helyi kutatásnak nem sikerült még megállapítani, hogy mely intézményben működött.
<b>1876</b>	A 28. törvény megjelenése az iskolaszékekről	Az iskolaszék vált az állami, községi és a felekezeti népiskolák első fokú hatóságává.	Már az 1868-i népiskolai törvényben is szerepelt (VIII. fej. 17–22. par.), de a felekezeti iskolákra még nem vonatkozott.

<b>1879</b>	Temesvár	Róm. kat. tanítóképző kezd meg működését.	1919-től német tannyelvűvé válik.
<b>1881</b>	Temesvár	Róm. kat. polgári iskolai tanítóképzőt alapítanak.	1920-ban bezárják
<b>1885</b>	Kolozsvár	Megalakul az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE). Céljai közt szerepel az óvodák és a népiskolák támogatása.	
<b>1891</b>	Nagyváradon az Immaculata Intézetben katolikus kisedóvónőképző kezd meg működését.		Az Irgalmas Nővérek működtették. 1948-ban államosították.
<b>1892</b>	Sepsiszentgyörgyön megnyílik az állami kisedóvónőképző-intézet. Szatmárnémetin róm. kat. óvónőképző kezd meg működését.		1900-ban megszűnt.  A helyi kutatások ezt nem igazolták.
<b>1893</b>	Temesvár	Állami tanítóképző kezd meg működését. A róm. kat. tanítóképzőben beindul a róm. kat. óvónőképzés.	Zilahról helyezték át. 1919-ben román nyelvűvé alakítják. 1919-ben német nyelvűvé válik.
<b>1894</b>	Szatmárnémetin megnyílik a róm. kat. polgári iskolai tanítónőképző intézet.		Fenntartója az Irgalmas Nővérek szerzetesrend volt. 1924-ben bezárták.

	Megnyílik Petrozsény községi gimnáziuma. Zalatnán megnyílik az állami kőfaragó csiszoló ipari szakiskola.		
<b>1896</b>	Megkezdzi működését Nagyszebenben róm. kat. elemi iskolai és polgári iskolai tanítónőképző intézete. Állami kő- és agyagipari szakiskola nyílt Székelyudvarhelyen.		1923-ban bezárták.
<b>1897</b>	Désen állami gimnázium kezd meg működését. Temesvárott megnyílik az állami gimnázium. Nagyszebenben bőr- és cipészipari szakiskola nyílik.		
<b>1900</b>	Sepsiszentgyörgyön állami tanítónőképző kezd meg működését.		1919-ben a román hatóságok elveszik épületeit, az 1923-ban történt bezárásáig a Ref. Székely Mikó Kollégiumban működött.
<b>1901</b>	Temesvárott állami fa- és fémpipari iskola nyílik.		

<b>1903</b>	Szatmárnémetin ref. tanítónőképző kezdi meg működését.		A Ref. Leánynevelő-intézet keretében alakult meg. 1924-ben bezárták.
<b>1905</b>	Nagyváradon megnyílik a ref. tanítónőképző intézet.		1923-ban megvonták a nyilvánossági jogát.
<b>1906</b>	Megalakul az Országos Gyermekvédő Liga. Rendelet intézkedett a „madarak és fák napja” népiskolai megünnepléséről.	Az állami gyermekvédelmet kiegészítő társadalmi jótékonyági szervezet volt. Folyóirata a Gyermekvédelem Lapja.	A szervezet 1944-ben megszűnt.
<b>1907</b>	Megjelenik a 27. törvény „a nem állami elemi népiskolák és a községi és hitfelekezeti néptanítók javandóságairól”. Megnyílt Szatmárnémeti állami faipari szakiskolája	Elrendelte, hogy az iskolafenntartók csakis képesített tanítókat alkalmazhatnak és kötelesek a tanító összes járandóságáról gondoskodni.	Ezt már az 1868. évi népoktatási törvény is megszabta, tulajdonképpen most újból megerősítették.
<b>1908</b>	Megkezdődik a tanítás Gyergyószentmiklós állami gimnáziumában. Marosvásárhelyen megnyílt a felső leányiskola.		1916-ban leánygimnáziummá alakult.

	A 46. törvény megjelenése a népiskolai tandíj eltörléséről.	Ezzel a népiskola mindenki számára ingyenessé vált.	
<b>1909</b>	Marosvásárhelyen megnyílik Erdély első középszintű kereskedelmi leányiskolája. Megalakult a Magyarországi Tanítóegylet Országos Szövetsége.	Az állami népiskolák tanítóit tömörítette, „a hazai egyetemes tanítóság egyedüli képviselőjének” tekintette magát.	
<b>1910–1912</b>	Erdélyben is meg alakulnak az első cserkészcsapatok		
<b>1913</b>	Zilahon megnyílik a ref. óvónőképző.		1919-ben bezárják.
<b>1914</b>	Nagyváradon állami fa- és fémipari szakiskola kezd meg működését.		
<b>1917</b>	Nagyenyedén a Bethlen Gábor Kollégiumban a ref. tanítóképző (fiúk) mellett ref. tanítónőképző (leány) kezd meg működését.		A kollégiumnak ezt a tagozatát a reformáció 400. évfordulója tiszteletére hozták létre.

<b>1918. dec. 1.</b>	A gyulafehérvári román nagygyűlés.	Önkényesen – a többi nemzetiség megkérdezése nélkül – hozott határozatban mondta ki, hogy Magyarország 26 megyéjét, amelyekben románok is éltek, Romániához csatolják.	
<b>1919–1920</b>	Az erdélyi hatalomváltás	A román hatóságok már a párizsi békekonferencia dokumentumainak véglegesítése előtt megkezdték a gyulafehérvári határozat alapján Magyarországtól Romániához csatolt területek tanintézeteinek birtokába vételét. Számos állami magyar tan nyelvű iskolát zártak be, illetve alakították át román tannyelvűvé.	1919–20-ban pl. a tanítóképzők közül 8 állami magyar tannyelvűt román tannyelvűvé alakítottak át, 6 felekezetit pedig bezártak; a felsőkereskedelmi iskolák közül ugyanerre a sorsra jutott 6.
<b>1920. jún. 4.</b>	Trianoni döntés: az I. világháborút követően a győztes nagyhatalmak békediktátuma. Ennek értelmében Magyarországtól Romániához csatolták Erdélyt és a Partiumot.	A döntés következtében a román állam javára megszűnt a magyar állam illetékessége e területek tanintézetei fölött, melyből: 563 népiskola 30 tanítóképző 4 óvónőképző 62 középiskola 152 polgári	
<b>1919–1921</b>	Az Averescu-kormány földbirtok-reformja	A reform ügyében a román állam kisajátította a felekezeti iskolák fő anyagi bázisát képező birtokok nagy részét, és ezzel döntő csapást mért a magyar oktatásra.	Csak a róm. kat. és a ref. egyházaktól 314.331 holdat sajátítottak el.

<p style="text-align: center;"><b>1924</b></p>	<p>176-os törvény az állami elemi oktatásról és az elemi iskolai tanítóképzésről</p> <p>159. § „kultúrzóna”</p>	<p>A C. Angelescu (második) közoktatásügyi minisztersége alatt hozott erőszakkal románosító szelleméről hírhedt té vált törvényt így indokolták: „államunk egységes, s ez okból a kötelező elemi oktatásnak is egységesnek kell lennie. Ezt követeli a nemzeti és polgári öntudatunk és az állam magasabb érdekeinek kifejlődése. Egyféle iskolát és egyféle lelket kívánunk.”</p> <p>A törvény Erdély és a Partium megyéit ún. „kultúrzonává” nyilvánította. Ez azt jelentette, hogy azon tanítók, akik más – főképpen moldovai és munténiai – megyékből legalább négy évre ezen megyék valamelyikében vállaltak tanítói állást, az állam részéről speciális anyagi juttatásokban részesültek (50%-os fizetéspótlék, költözési költségek, földterület, szakmai előléptetés stb.). Ez a törvény vezette be a nagyvonalakban ma is érvényben levő tanítói fokozatokat és az „érdemfizetést”.</p>	<p>A törvény 10. §-a értelmében az állam köteles biztosítani a „nem román” anyanyelvűek számára az anyanyelvükön való oktatást.</p> <p>Az erdélyi „kultúrzonás” megyék: Bihar, Csík, Háromszék, Hunyad, Maros-Torda, Máramaros, Szatmár, Szilágy, Torda-Aranyos, Udvarhely.</p>
<p style="text-align: center;"><b>1927</b></p>	<p>Székelyudvarhelyen a ref. kollégium épületében ref. tanítóképző kezdi meg működését.</p>	<p>1948-ban államosították. 1955-től vegyes (tanító-tanítónő) tanítóképzőként működött. 1963–1990 között magyar és román tagozattal működött. 1974-től óvónőket is képesít.</p>	<p>Az 1927. évi egyházkerületi közgyűlés határozata értelmében meghatározatlan időre felfüggesztették a kollégium működését és helyébe Nagyenyedről áthelyezték a tanítóképzőt.</p>

<p><b>1920–1940</b></p>	<p>A nemzeti kisebbségek anyanyelvű oktatásának korlátozására irányuló kormányhatározatok, rendeletek</p>	<p>1937–38-ban a magyar tannyelvű iskolák számának csökkenése (román tannyelvűvé alakítása) miatt a magyar nemzetiségű elemi iskolásoknak (186.286) 39,46%-a (73.526) nem tanulhatott anyanyelvén. 1921-ben 31 magyar tannyelvű felekezeti líceum működött, 1938-ban 10 (32,25%-os csökkenés).</p>	<p>A magyar állami tanítóképzőket – a székelykeresztúri kivétellel – bezárják (románná alakítják), az egyháziak működését korlátozzák.</p>
<p><b>1940. aug. 30.</b></p>	<p>Második bécsi döntés</p>	<p>A döntés értelmében Erdély északi és keleti részéről 43.492 m<sup>2</sup>-es területet visszacsatoltak Magyarországhoz. Ezen területek tanintézeteit a magyar kormány iskolapolitikája szerint alakították át. A román többségű területeken tovább működtek a román tannyelvű elemi iskolák (számuk 1345 volt), de a magyar nyelvtanítást tantárgyként kötelezővé tették. Az oktatás több területén (középiskola, egyetem) hátrányos helyzetbe került a románság.</p>	<p>Az adott gazdasági-társadalmi-katonai viszonyok miatt a beindított változások nem tudtak teljes mértékben kiteljesedni.</p>
<p><b>1940</b></p>	<p>Kolozsvár</p>	<p>Újjászervezték az egykori Ferenc József Tudományegyetemet. Megnyílt az: – állami kereskedelmi leányközépiskola és a róm. kat. kereskedelmi leányközépiskola; – róm. kat. tanítóképző és líceum.</p>	<p>1945-ig működött.  Mindkettő 1945-ig állt fenn.  1948-ban felszámolták.</p>

1940	Marosvásárhely	Megnyílt a: – Magyar Királyi Állami Tanítóképző-Intézet és Líceum; – Katolikus leánygimnázium; – Református leánygimnázium.	Koedukált osztályok voltak. 1945-ben átszervezték. 1948-ban Szászrégenbe telepítették át. Mindkettő 1945-ig létezett.
1940	Nagyvárad	Megnyílt a: – katolikus óvónőképző; – állami gimnázium és leánygimnázium.	1948-ban államosították. 1945-ig működtek.
1940	Szatmárnémeti	Református kereskedelmi leányközépiskolát alapítanak.	1945-ben bezárták.
1941	Sepsiszentgyörgy	Ref. tanítóképző kezd meg működését.	1945-ben megszűnt.
1941 (?) 1942 (?)	Gyergyószentmiklós	Róm. kat. tanítónőképzőt és líceumot hoznak létre.	1945-ben felszámolták.
1944	Sepsiszentgyörgy	Róm. kat. óvónőképzőt hoznak létre Szent Margit néven.	1948-ban államosították és Kézdivásárhelyre helyezték át.
1945	Csíkсомlyó	Róm. kat. tanítónőképző-intézet és líceum kezd meg működését Szent Erzsébet néven.	Gyergyószentmiklósról helyezték át. 1948-ban államosították. 1949-ben bezárták.
1945. március	Észak-Erdély újból román közigazgatás alá kerül.	Az új román kormány (Groza-kormány) abból a célból, hogy a majdani béketárgyalásokon Erdély kérdésében Románia számára kedvező döntés születessen, a nemzetiségek iránt lojális politikát kezdett bevezetni. Ennek szellemében az oktatás mindenik területén is biztosították a magyarság jogainak érvényesülését: kezdett	A román kormány nemzetiségi politikáját döntő módon befolyásolta a Szovjetunió politikája, mely a kapitalista rendszerrel szembeni felsőbbrendűségét bizonyítandó, doktrínájában a különböző nemzetek egyenlőségét, testvériségét hirdette.

		kiépülni az anyanyelvű iskolarendszer az óvodától az egyetemig (a Bolyai Tudományegyetem megalapítása, a beszüntetett tanítóképzők újbóli megnyitása, újak létesítése, az anyanyelvi népoktatás helyreállítása).	
<b>1945. május 28.</b>	I. Mihály király aláírta a 407-es törvényrendeletet.	A rendelet előírja (1. cikkely) 1945. június 1-i hatállyal magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem létesítését Kolozsváron négy karral: irodalom és bölcsészet, jog és közgazdaság, természettudomány, orvostudomány. A Monitorul Oficial 118. (1945) számában közölt rendeletet az 1945. december 11-i határozat egészíti ki, amely a megnyílt egyetemet Bolyai Tudományegyetem névvel ruházza fel. Az egyetem a felsőfokú képzettségű romániai magyar értelmiség fő intézményévé vált.	1948-ban („tanügyi reform” az orvostudományi kart a Bolyai Tudományegyetem szerves részeként Marosvásárhelyre helyezték át.
<b>1946</b>	276-os számú kormányrendelet	Megalakul a magyar tannyelvű kolozsvári Zene- és Színművészeti Főiskola. Rendeltetése volt biztosítani a szakembereket a magyar zenei és színházi élet számára.	
<b>1946</b>	Kolozsvár	Az Almérnöki Intézet keretében beindult a magyar tannyelvű felsőfokú műszaki képzés.	

<p><b>1947. febr. 10.</b></p>	<p>Párizsi békeszerződés</p>	<p>Jogilag is egész Erdélyt (a Partiummal és Máramarossal) visszaadta Romániának (a fegyverszüneti egyezmény alternatív lehetőségét figyelmen kívül hagyva). Szentesítette, hogy megszűnt a magyar állam illetékessége a II. bécsi döntés nyomán az ő tulajdonába került tanintézményei fölött.</p>	
<p><b>1948. aug. 3.</b></p>	<p>176-os számú kormányrendelet az egyházi tanintézmények államosításáról</p>	<p>A rendelet értelmében az addigi egyházi tulajdonban levő tanintézetek a működésüket szolgáló összes javakkal (épületek, bútorok, eszközök, berendezések, fölterületek stb.) az állam tulajdonába mentek át. Ezzel a kommunista hatalom az egyházat megfosztotta fő szellemi bázisától, az iskolától, és létrehozta az „új típusú”, uniformizált, kommunista szellemű iskolarendszert. <u>A történelmi magyar egyházak közül a református 531, a római katolikus 468, az unitárius 34, a magyar evangélikus 7 tanintézetét vesztette el</u> teljes ingatlan és ingó értékeivel együtt. A rendelet bevezeti a kötelező hétosztályos általános oktatást. Ezután az általános oktatás szerkezete a következő volt: 4 elemi osztály (alsó tagozat) és erre épülő V., VI., VII. osztály (felső tagozat).</p>	<p>Az intézkedés szovjet mintára az egyház mindenféle befolyását kizárta a tanintézetekből, s egyedül az üdvözítőnek tartott ateista marxista-leninista világnézetet juttatta egyeduralomra.</p>

<b>1948</b>	Az Oktatásügyi Minisztérium 263.318/1948-as törvényrendelete	Kolozsváron Mezőgazdasági Főiskola létesül, amelynek egyik 4 éves tanulmányi idejű agrotechnikai fakultása magyar előadási nyelvű. Ezzel lehetővé vált felső képesítésű magyar mezőgazdasági szakemberek képzése.	
<b>1948</b>	Brassó	A pedagógiai leányiskola (Școala pedagogică de fete) tagozataként magyar tannyelvű óvónőképzőt hoznak létre.	1955-ben megszűnt.
<b>1948</b>	Nagykároly	Magyar tannyelvű állami tanítóképző létesül.	1956-ban bezárták.
<b>1948</b>	Az Oktatásügyi Minisztérium 279.370/1948-as rendelete	Kolozsváron Mechanikai Intézet létesül (vagyis műszaki egyetem) magyar előadási nyelvű tagozattal. 19 diszciplínát irányzott elő magyar nyelvű oktatásra.	A magyar tagozatot 1952-ben felszámolták.
<b>1950</b>	A Minisztertanács 1137/1950-es törvényerejű rendelete és a Művészeti Bizottság 581-es számú végzése	Kolozsváron megalakul a Szentgyörgyi István Színművészeti Intézet román és magyar tagozattal.	1954-ben a rendezői szakot Bukarestbe, a színművészeti szakot önálló intézetként Marosvásárhelyre helyezik át.
<b>1950</b>	Kolozsvár	A Zene- és Színművészeti főiskola átszervezése eredményeként a zenei fakultás Gheorghe Dima Zeneművészeti Főiskola néven önálló, román és magyar tannyelvű intézetté alakul át.	A magyar tagozatot fokozatosan elsorvasztották.
<b>1950</b>	A Minisztertanács 1137/1950 számú rendelete	Kolozsváron létrehozzák a két tannyelvű (román és magyar) Ion Andreescu Képzőművészeti Intézetet.	Az 1980-as évek végére a magyar tannyelvű elméleti oktatás megszűnt.

<b>1950</b>	Lugos	Állami magyar tanítónőképzőt hoznak létre.	1955-ben megszűnt.
<b>1952</b>	A Minisztérium 229-es számú rendelete	A tanítóképzőkből eltávolítják a „társadalmi származás miatt a néptanítói pályára alkalmatlan”-nak ítélt tanulókat: a „volt kizsákmányolók” gyermekeit és a „kuláki fiókák”-at. Románia területén a következő magyar tannyelvű tanító/-nő és óvónőképzők működtek: Arad (tanító/-nő); Bákó (tanító/-nő – a román képző tagozataként); Brassó (óvónő); Csíkszereda (tanító); Kézdivásárhely (tanító/-nő, óvónő); Kolozsvár (tanító/-nő); Lugos (tanító); Nagyenyed (tanító/-nő); Nagyvárad (tanítónő, óvónő); Szatmárnémeti (tanító); Székely-udvarhely (tanítónő); Temesvár (tanító/-nő); Zilah (tanítónő).	Összesen 15 olyan iskola volt, amelyben önálló intézményként vagy tagozatként magyar tanítókat/tanítónőket vagy óvónőket képeztek.
<b>1954</b>		A moldovai csángó-magyarok 78 általános iskolában tanulhattak anyanyelvükön.	
<b>1955</b>		Kormányhatározatok alapján kezdetét veszi a magyar tanítóképző hálózat elszorvasztása, amely az 1989-es rendszerváltásig tartott. Ennek következtében 1989-ben mindössze két pedagógiai líceum (Székelyudvarhely, Nagyvárad) magyar tagozatán képeztek tanítókat és óvónőket a romániai magyarság számára.	Ennek következményeként fokozatosan csökkent a szakképesített óvónők és tanítók száma. 1992-ben a magyar óvónőknek 45,2%-a, a tanítóknak 34,3%-a nem rendelkezett szakképesítéssel.

<p><b>1958–1959</b></p>	<p>Kolozsvár</p>	<p>A „kulturális szeparatizmus felszámolása” indokával a Bolyai Tudományegyetemet beolvasztották a Babeş–Bolyai Tudományegyetembe. Ezzel a romániai magyarság elvesztette a felsőfokú képzettségű szakembereket biztosító legfontosabb intézményét („lefejezték” a romániai magyar iskolahálózatot). Az 1989-es fordulatig a Babeş–Bolyai Tudományegyetem különböző szakjain működő magyar tannyelvű csoportok számát (és a csoportok hallgatóinak számát) drasztikusan lecsökkentették. 1989 után a helyzet kétségtelenül javult, de a romániai magyarságnak továbbra is egyik fő követelése az önálló Bolyai Tudományegyetem visszaállítása.</p>	
<p><b>1965</b></p>		<p>Bevezetik a 8 osztályos kötelező oktatást.</p>	
<p><b>Az 1960-as évek végétől 1990-ig</b></p>	<p>A kommunista diktatúra nyíltan magyarellenes iskolapolitikája (1989-ig).</p>	<p>Kezdetét veszi a magyar tannyelvű iskolák elsorvasztása, illetve erőszakos beolvasztása – főképp a szórványban, de magyar többségű területek városaiban is – román iskolákba. Ezt a folyamatot az alábbi adatok mutatják:</p>	

		<p><i>Magyar tannyelvű ált. iskolák száma:</i>  1946: 1516  1977: 1271, melyből 555 önálló egység  716 tagozat</p> <p>2000: 1149  Az 1991–2000-es tanévekben a számítások szerint a 86.600 magyar ajkú kisiskolásból 62.616 (73,1%) anyanyelvén tanult. Hasonlóak az arányok az V–VIII. osztályokban is.</p> <p>Tehát 50 év alatt a magyar tannyelvű általános iskolák száma 367-el (24,2%) csökkent)</p> <p><i>Magyar tannyelvű középiskolák száma:</i>  1946: 184  1977: 112 (39,12%-os csökkenés),  melyből 12 önálló egység  100 tagozat</p> <p>1989: nincs önálló magyar tannyelvű középiskola</p>	<p>Az RMPSZ adatai szerint 1032.</p> <p>Az iskolák számának csökkenése nem magyarázható a magyar lakosság számának csökkenésével, ugyanis a romániai magyarság lélekszáma a népszámlálási adatok szerint a következőképpen alakult:  1956: 1.558.631  1966: 1.597.438  1977: 1.651.307  1992: 1.598.338</p>
1989	Rendszerváltás Romániában	<p>1989. decemberében megdöntik a kommunista diktatúrát, és kezdetét veszi egy új, demokratikus rendszer kialakítása.</p> <p>A rendszerváltással az oktatásügyben is jelentős tartalmi, szerkezeti változások veszik kezdetüket.</p>	

<p><b>1990-es évek</b></p>	<p>Az új román kormány intézkedései az oktatásügy demokratikus átalakítására</p>	<p>Megalakul a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ), amelynek alapvető célja a romániai magyarság teljes körű jogvédelmének és képviselőinek biztosítása az élet minden területén.</p> <p>A nemzetiségek irányába folytatott új iskolapolitikának köszönhetően a diktatúra alatt megszüntetett (beolvasztott, tagozattá degradált) magyar tanintézetek kezdik visszanyerni nemzeti jellegüket: önállósulás, anyanyelv használata, nemzeti kultúra szabad terjesztése, történelmi hagyományok, nemzeti ünnepek felújítása, kapcsolatteremtés az anyaországgal stb.</p>	<p>A szélsőséges nacionalista román körök részéről a magyarság ezen törekvése gyakran ütközik ellenállásba.</p>																									
	<p>Újraalakulnak a diktatúra éveiben megszüntetett magyar tanítóképzők.</p>	<p>Önálló magyar tanintézetté válik: – Székelyudvarhely, Benedek Elek Tanítóképző</p> <p>Tagozatként tovább működik: – Nagyvárad, Iosif Vulcan Tanítóképzőben</p> <p>Önálló magyar intézetként újból beindul: – Nagyenyed, Bethlen Gábor Kollégium kebelében – Kézdivásárhely, Bod Péter Líceum tagozataként</p>	<p><i>A képzős magyar tanulók számának alakulása:</i></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Tanév</th> <th>Tanulók száma</th> <th>Magyarul tanuló középiskolásoknak</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1990/91</td> <td>958</td> <td>2,3%-a</td> </tr> <tr> <td>1991/92</td> <td>1133</td> <td>3,4%-a</td> </tr> <tr> <td>1993/94</td> <td>2024</td> <td>10,70%-a</td> </tr> <tr> <td>1994/95</td> <td>1969</td> <td>9,8%-a</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Szakképesített tanítók és óvónők számának alakulása:</i></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>1991/92-es tanév:</th> <th>Tanítók</th> <th>Szak</th> <th>Szakképzetlen</th> <th>Magyar tanítóknak</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>összlétsz.</td> <td>3415</td> <td>képzett</td> <td>2245</td> <td>66,6%-a</td> </tr> </tbody> </table>	Tanév	Tanulók száma	Magyarul tanuló középiskolásoknak	1990/91	958	2,3%-a	1991/92	1133	3,4%-a	1993/94	2024	10,70%-a	1994/95	1969	9,8%-a	1991/92-es tanév:	Tanítók	Szak	Szakképzetlen	Magyar tanítóknak	összlétsz.	3415	képzett	2245	66,6%-a
Tanév	Tanulók száma	Magyarul tanuló középiskolásoknak																										
1990/91	958	2,3%-a																										
1991/92	1133	3,4%-a																										
1993/94	2024	10,70%-a																										
1994/95	1969	9,8%-a																										
1991/92-es tanév:	Tanítók	Szak	Szakképzetlen	Magyar tanítóknak																								
összlétsz.	3415	képzett	2245	66,6%-a																								

		<p>Kolozsvár, Apáczai Csere János Elméleti Líceum kebelében Román intézet magyar tagozataként újból beindul: – Szatmárnémeti, Ioan Slavici Tanítóképzőben – Zilah, Gheorghe Şincai Tanítóképzőben</p>	<table> <tr> <td><i>Óvónők összlétsz.</i></td> <td><i>Szak képzett</i></td> <td><i>Szakkép- zetlen</i></td> <td><i>Magyar óvónőknek</i></td> </tr> <tr> <td>2336</td> <td>1279</td> <td>1170</td> <td>33,4%-a</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>1057</td> <td>54,7%-a</td> </tr> <tr> <td colspan="4">1995/96-os tanév:</td> </tr> <tr> <td><i>Tanítók összlétsz.</i></td> <td><i>Szak képzett</i></td> <td><i>Szakkép- zetlen</i></td> <td><i>Magyar tanítóknak</i></td> </tr> <tr> <td>3433</td> <td>2615</td> <td>818</td> <td>23,9%-a</td> </tr> <tr> <td><i>Óvónők összlétsz.</i></td> <td><i>Szak képzett</i></td> <td><i>Szakkép- zetlen</i></td> <td><i>Magyar óvónőknek</i></td> </tr> <tr> <td>2450</td> <td>1539</td> <td>911</td> <td>31,2%-a</td> </tr> </table>	<i>Óvónők összlétsz.</i>	<i>Szak képzett</i>	<i>Szakkép- zetlen</i>	<i>Magyar óvónőknek</i>	2336	1279	1170	33,4%-a			1057	54,7%-a	1995/96-os tanév:				<i>Tanítók összlétsz.</i>	<i>Szak képzett</i>	<i>Szakkép- zetlen</i>	<i>Magyar tanítóknak</i>	3433	2615	818	23,9%-a	<i>Óvónők összlétsz.</i>	<i>Szak képzett</i>	<i>Szakkép- zetlen</i>	<i>Magyar óvónőknek</i>	2450	1539	911	31,2%-a
<i>Óvónők összlétsz.</i>	<i>Szak képzett</i>	<i>Szakkép- zetlen</i>	<i>Magyar óvónőknek</i>																																
2336	1279	1170	33,4%-a																																
		1057	54,7%-a																																
1995/96-os tanév:																																			
<i>Tanítók összlétsz.</i>	<i>Szak képzett</i>	<i>Szakkép- zetlen</i>	<i>Magyar tanítóknak</i>																																
3433	2615	818	23,9%-a																																
<i>Óvónők összlétsz.</i>	<i>Szak képzett</i>	<i>Szakkép- zetlen</i>	<i>Magyar óvónőknek</i>																																
2450	1539	911	31,2%-a																																
<b>1990</b>	Posztliceális tanító- és óvodapedagógus képzés	<p>A tanítóképzőkben kísérleti jelleggel beindított hároméves képzés kettős képzést nyújtott: tanító és óvodapedagógus. Romániában először nyílt lehetőség arra, hogy férfiak is óvodapedagógusi funkciót töltsenek be. Azon tanítók és óvónők, akik szakképesítés nélkül tanítottak, a látogatás nélküli tagozaton szerezhettek szakdiplomát.</p>	<p>Ezt a képzési formát 1993 után felszámolták. Erdélyben saját költségükön egyes magyarországi tanítóképző főiskolák is részt vettek ebben a képzési formában (Békéscsaba, Jászberény).</p>																																
<b>1990</b>	Ötéves képzési idő bevezetése a tanító-képzőkben	Négy évről ötre emelik a tanító- és az óvónőképzés időtartamát (IX–XIII. osztály)																																	

<b>1990</b>	Marosvásárhely	Felekezeti (alternatív) kántortanító-kántor-óvodapedagógus-képző főiskola kezdi meg működését 3 éves (posztliceális) képzési idővel az Erdélyi Református Egyházkerület alárendeltségében.	Felvételre az egész ország területéről református, róm. katolikus, unitárius é evangélikus felekezetű fiúk és lányok jelentkezettek.
<b>1990</b>	Felekezeti oktatási intézetek alakítása	A vallásfelekezetek megkezdik újszervezni intézeteiket az oktatás minden szintjén	
<b>1991 október</b>	Megalakul a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége	Céljának és feladatának tekinti a romániai magyar pedagógusok szakmai érdekképviseletét, a román oktatási rendszer demokratizálódási folyamatában való aktív szerepvállalást, az önálló magyar tannyelvű oktatási intézményrendszer kialakítását és szakszolgáltatói hátterének biztosítását	Székhelye: Csíkszereda, Taploca/Topliței u. 20 sz.
<b>1993 július</b>	Bolyai Nyári Akadémia – Kárpát-medencei pedagógusfórum és továbbképzés	A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége szervezésében első alkalommal 1993. július 17–24. között zajlottak a Bolyai Nyári Akadémia továbbképző tanfolyamainak munkálatai. A sikeres kezdést a továbbiakban évről évre megszervezett tanfolyamsorozatok követték. Az Akadémia mára a Kárpát-medence egyik legfontosabb magyar pedagógusfórumává nőtte ki magát.	Helyszínek: Csíkszereda, Sepsiszentgyörgy, Székelyudvarhely, Királyfürdő, Marosvásárhely, Szováta, Gyergyószentmiklós, Nagyenyed, Torockó, Segesvár, Brassó, Székelykeresztúr, Nagyvárad, Arad, Óradna, Szentegyháza

		Népszerűsége a színvonal emelkedésével együtt fokozatosan nőtt, úgy, hogy évente több száz jelentkezőből választódnak ki a résztvevők. 2005-ben 13. alkalommal kerül megszervezésre.	
<b>1994 május</b>	A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége az IKA segítségével épületet vásárol Szovátán, mely épület Teleki Oktatási Központ néven válik ismertté a későbbiekben	A Teleki Oktatási Központ az RMPSZ országos pedagógus-továbbképző információs-dokumentációs központja. A TOK – az elmúlt évek során kivitelezett, a célnak megfelelő fejlesztési program eredményeként – ma már jelentős konferencia központként is működik. Ugyancsak az IKA támogatásának köszönhetően 2004-ben átadásra került a Teleki Kert néven ismert, tehetséges tanulók nyári tehetséggondozó programjainak helyet adó létesítménye is.	Székhelye: Szováta, Rózsák útja 147 sz.
<b>1995</b>	Kettős képesítés bevezetése a tanítóképzőkben	Az 1995–96-os tanévtől a tanítóképzők (IX–XIII. osztály) kettős képesítést nyújtanak: tanító-óvodapedagógus	
<b>1998</b>	Az Oktatási Minisztérium 3642/1998-as rendelete a főiskolai tanítóképzésről	Az 1999-es tanévtől beindulnak a tanítóképző főiskolák hároméves időtartammal. Erdélyben a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok Tanszék irányítása alá tartoznak. A kezdeti elképzelés szerint a hallgatók hármas képesítést kapnak:	2003-tól csak kettős szakosítás folyik: tanító-óvodapedagógus

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– tanító;</li> <li>– óvodapedagógus vagy ének;</li> <li>– idegen nyelv (angol) II–VIII. oszt.</li> </ul>	
<b>2000 szeptember</b>	<p>Kezdetét veszi a Moldvai Csángó Oktatási Program, a Moldvai Csángó-magyarok Szövetsége és a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége közös oktatási programja</p>	<p>Az elmúlt öt év alatt a gyerekek és tanárok létszáma megsokszorozódott, a kezdeti két falu helyett a 2004/2005-ös tanévet már 12 faluban kezdték el. Mindaz, amit még néhány évvel ezelőtt elérhetetlennek tartottak sokan, mára valósággá vált: tíz moldvai csángó faluban a hivatalos állami iskolában is tanítják a magyar nyelvet mint anyanyelvet heti 3 órában összesen 461 gyereknek. Ezekben a falvakban az oktatás bevezetése többet jelentett egyszerű magyaróránál. Szinte mindenütt kulturális élet is kötődik hozzá, azaz érezhetően megjelent a faluban a magyar értelmiség: a tanárok pusztai jelenléte, segítsége, magatartása is befolyással van a falu népére, hiszen az elmúlt ötven évben a magyarok legfeljebb látogatóba érkeztek a csángó falvakba. Ma már állandósult jelenlétük és ez sok felnőttnek is erőt ad (Hegyeli Attila programfelelős).</p>	<p>Helyszínek: Buda, Csík falu, Dioszén, Frumósza, Klézse, Külsőrekecsin, Lábnik, Lészped, Magyarfalu, Pusztina, Somoska, Trunk.</p>